

Borelioza

Badanie podstawowe u stomatologa pozwala diagnozować nie tylko standardowe choroby, jak próchnicę czy choroby przyzębia. Często zdarza się, że lekarze dentyści częściej spotykają się z pacjentami niż lekarze POZ-u i wcześniej od nich mogą zaobserwować zmiany chorobowe.

Opracowanie Patrycja Proc

Jednym z takich przypadków, o których mówi się częściej wiosną i latem, jest choroba Lyme'a, czyli borelioza. W piśmiennictwie opisywane są objawy boreliozy występujące w okolicy jamy ustnej i głowy, do których oprócz występowania charakterystycznego rumienia na skórze, zalicza się:

- porażenie nerwu twarzowego,
- bóle stawów skroniowo-żuchwowych,
- przewlekłe bóle głowy,
- sztywnienie mięśni szyi i jej ból,
- bóle gardła,
- zaburzenia odczuwania smaku.

Sam przebieg boreliozy odbywa się w kilku fazach. W pierwszym – wczesnym, ograniczonym stadium występuje: rumień wędrujący lub rzadziej, pojedynczy guzek limfocytowy. W stadium drugim wczesnym, rozsianym (narządowym) mogą być to: liczne pierścieniowate wtórne rumienie wędrujące (zwykle mniejsze od pierwotnego), gorączka, osłabienie, bóle mięśniowe, bóle głowy. Nieleczona choroba w ciągu kilku lat może natomiast objawiać się w wielu innych organach organizmu.

Ogólnie stwierdza się, że borelioza jest chorobą wieloukładową z elementami autoimmunizacji, dlatego może dawać objawy ze strony różnych narządów i tkanek: skóry, serca, stawów i układu nerwowego, takich jak (oprócz wyżej wymienionych): aseptyczne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, nabyte bloki serca, przewlekłe zapalenie stawów, korzeniowe zespoły bólowe, zmiany skórne czy neurologiczne. Do niecharakterystycznych objawów zaliczamy: uczucie osłabienia i zmęczenia, pogorszenie pamięci, zaburzenia snu, trudności w koncentracji.

W Polsce boreliozę najczęściej wywołują krętki bakterii: *Borrelia afzelii* lub *Borrelia garinii*. Cykl życia kleszcza trwa około 3-4 lat, w ciągu którego pajęczaki przechodzą kolejne fazy: pierwszej wiosny są larwami żerującymi na drobnych kręgowcach (głównie myszach), kolejnej wiosny przekształcają się w nimfy (często w tej formie atakują ludzi), po czym przekształcają się w postać dorosłą, żerując na większych kręgowcach. Zimą samice są zapładniane i wiosną składają jaja, z których wylęgają się larwy. Trzykrotna zmiana żywicieli powoduje dużą mobilność krętków, które mogą być przenoszone między żywicielami.

Oczywiście wstępnym metodą rozpoznawczą choroby u ludzi będzie zebranie wywiadu pod kątem przebycia ukąszenia przez kleszcza lub stwierdzenie wystąpienia rumienia na skórze. Zmiana taka występuje u około 80% zakażonych, choć nieleczone zanika samoistnie w ciągu 3-4 tygodni, to nie oznacza pokonania zakażenia przez organizm. Rumień wędrujący ma postać czerwonej plamy, zwykle z przejaśnieniem pośrodku, której brzegi zaczerwienienia z czasem się przesuwają – rumień się powiększa. Wystąpienie jego zawsze oznacza boreliozę. Pojawia się w ciągu 7-14 dni od ukłucia, ale może też pojawić się wcześniej lub później (przyjmuje się, że do 30 dni). Średnica takiego rumienia wynosi najmniej 5 cm, a może osiągać do 20 cm. Rumień nie boli, może jednak powodować pieczenie, swędzenie, a skóra w jego obrębie może być cieplejsza. Może występować zarówno na skórze gładkiej, jak i owłosionej.

Zgodnie ze standardami Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych, które obowiązują w Polsce, warunkiem rozpoznania i leczenia boreliozy jest stwierdzenie charakterystycznych objawów klinicznych potwierdzone badaniami serologicznymi, z wyjątkiem rumienia wędrującego, który nie wymaga wykonywania żadnych dodatkowych badań. Aktualnie zaleca się dwuetapowy algorytm diagnostyczny, który nie uwzględnia badania kleszcza. Testy na boreliozę obejmują testy: ELISA, Western Blot oraz multiplex.

Podstawową metodą leczniczą jest długotrwałe (do 28 dni) podanie doksycykliny lub w przypadku przeciwwskazań podawanie innych antybiotyków, jak: amoksycylina, cefuroksym, ceftriakson lub azytromycyna. Podstawową metodą zapobiegania jest unikanie ukąszenia przez kleszcze, a w przypadku dojścia do takiego zdarzenia, jak najszybsze usunięcie mechaniczne pajęczaka ze skóry.

Źródła: www.mp.pl, Journal of Dental Hygiene

Panaceum 5/2025